

ثرندايك //

ثرندايك به رابهري سايكوللوژيايي پهروهردهي دادهنریتوه به دهر وونزانیکي رهفتارییه به باوهري ثرنديک رهفتار له نهجامی ورژاندنی ههستهوه رهکانهوه دهییت بهرهفتار ثرنديک باوهري تهواوی به (ورژینهرو و وهلام دانهوه) ههیه.

ثرندايك دهلی تهواوی فیرو بوونهکانی نیمه له ریگای به (ورژینهرو و وهلام دانهوه) واتا یهک ور ژینهرو له ژینگهی دهرهوه بو دهماره خانهکانی میشکمان دی پاشان دهییته وهلام دانهوه.

ثرندايك ئەمه ناودهنی به (الافعال المنعكسه) وه معروفه به تیوری (S-R) بو نموونه(کاتیک دهرزیهک له دهستت دههیت بلا فاصله دهستت دهکیشیتهوه) دهرزی(S) -----دهست کیشانهوه(R)

پهچه کردار بریتیه له وهلام دانهوهی پیویست بو ئەم ورژینهرانه که رهفتار تیایدا بهرهم دی.

ثرندايك لهم تیورهی باوهري وایه پهوهندی نیوان ورژینهرو وهلام دانوهوه بریتیه له فیروبوون.

ثرندايك تیوری(مهرجایهتی کلاسیکی) پافلوف زیاتر روون دهکاتهوه ناوی دهنی به (پهیهوهندی) ئەلی فیروبوونی رهفتاریهکان له ریگای بهستنهوهی ورژینهرو وهلامهوه دی.

نم // کاتیک باسی بیرکاری دهکریت (فلان) ماموستا دیتهوه یاد .

ئەلی ئەم پهیهوهندی که له نیوان دوو ورژینهره زورجار نهیته هوی فیروبوون به تایبته نهگهر کاریگهری خوشهویستی ماموستاکه یان دهرسهکته لهسهربی نهوه نهیته فیروبوون بهلام نهگهر کاریگهریت لهسهر نهبی نایته هوی فیروبوون.

تاقی کردنه وهوکانی ئرندایک

(کۆشش و خطا)

دانانی پشیلەکی برسی له ناو قهفه سییک که تیایدا دەرگه یه کی بچوکی هه بوو به سورجییک داخرابوو به ئاسانی دهرکرایه وه .

له دهره وهی قهفه سه که خواردن دانرابوو تاکه ریگا بو ئه وهی پشیلە که بتوانی بگات به خواردن کردنه وهی دهرگا که بوو .

کاتییک پشیلە که خواردنه کهی بینی هه ولی دا بگاته خواردنه که چه ندین هه ولی جیا جیای دا بو ئه وهی بگات به خواردنه که دواي هه ولدانیکی زور پشیلە که له قهفه سه که دهرده چی خواردنه که دهخوات چند جار ئه م تاقی کردنه وه دووباره دهکاته وه له ههر جاریک ژماره ی هه ولدان و هه له کانی توّمار دهرکرد . له داو جار تونی پشیلە که به که م ترین چرکه بگات به خواردنه که .

*یاسای فیربوون لای ئرندایک

یه کییک له گه وره ترین تیوره کانی شرطی ئرندایکه که چه ندین تاقی کردنه وهی له م باره دا ئه نجام داوه ، ئرندایک دواي لیکۆلینه وه کانی ئه و هۆکارو بارودۆخانه ی که کاریگه ریان له سه ر فیربوونی مرؤف هه یه شیوه ی سی یاسای سه ره کیدا ناساند

1. یاسای ئاماده باشی //

له م یاسایه دا قوتابی ئه بی گه شه ی کردبی له رووی جهسته ی و دهروونی و سۆزداری تابتوانی فییری چه مکه کان بییت .

ئەگەر لە هەندى لایەنەوه ئامادە نە بوویت فیربوون ماندووکەر و بیزار دەبی ناچار ئەبی فیربیت. بە باوهری ئرندایک ئامادەباشی پهیوهسته به دوو شتەوه:-

- i. توانای کارکردن وچالاکی هەبیّت.
- ii. ئامادەیی کارکردن وچالاکی هەبیّت.

2. یاسای اثر //

ئەم یاسایه ئەوه نیشان دەدات لەکاتی تاقیکردنەوهو هالە هەرکاتیک پهیوهندیهکی خۆش و چیژ بهخش لەنیوان ورژینهو وهلامهکه ههبوو بههیز دەبیّت . بهلام ئەگەر پهیوهندیهکه ناخۆشبوو له نیوان ورژینهو وهلامهکه ئەوه پهیوهندیهکه لاواز دابیّت و وهلامهکه خامۆش دەبی

3. یاسای تمرین //

بهپیی ئەم یاسایه چەند دووبارهکردنەوه زیاتر بی فیربوون زیاتر دەبی واتا پهیوهندی نیوان ورژینهرهکه و وهلامهکه بههیز دەبیّت. به پیچهوانهوه ئەگەر تکرار و تمرین کهم بوو ئەوه پهیوهندی نیوان ورژینهرهکه و وهلامهکه لاواز دابی. ئەمەش دەبی به دوو بەش:-

iii. بهکارهینان // بریتیه له بههیزکردنی پهیوهندی نیوان ورژینهرو وهلام دانەوه بهبهکار هینانی دووبارهکردنەوه.

iv. پشت گوی خستن // پشت گوی خستن ودهبیته هوی لاوازکردنی پهیوهندی نیوان ورژینهرو وهلام دانەوه .

اسکینر

دوای زانا ثرندایک هات زور په یوه ست بوو به تیوری ثرندایک اسکینر به زانای فیربوونی رهفتار ددهنریت له دهر و نزانى په روه ردهیى. خاوهنى تیوری (شرطى وه لامدهره) .

زانا اسکینر معروفه به نظرهى (S-O-R)

واتا لهم تیوره اسکینر پرؤسه معرفیهکان پشتگوى ناخات له وه لام دانه وه واتا اسکینر بیرکړنه وه بر رهفتارى ناوهکى دهست نیشان داکات .

نم//کاتیک دهرزیهک له دهستان نه دهین زور جار دهست ناکشنینه وه!

- اسکینر نه لى مرؤف کائى چالاکه دهکرى کؤنترؤلى خوى بکات وه لامى بو هه ندی شت نه بى نه مهش به هوى بوونى (O) واتا (اورگانيسم).

تیوری اسکینر :

قویت وتنبه

اسکینر تقویت دهکات به دوو بهش :-

مه بهستى اسکینر له تقویت نه وه یه ههر ورژینه ریک بیته مایه دى دلخوشت ده بیته به هیزبونى وه لام دووباره بونه وهى رهفتار

1. تقویت مثبت//ههر ورژینه ریک بیته هوى دل خوشتى ده بیته هوى زیاد

بونى فیروون

نه مهش ده بى به چند به شیک :-

i. اولیه // بریتیه له پیدانى خوراک به قوتابى

ii. شرطى // بریتیه له پیدانى پاره یان جایزه

.iii. فعالیت // ریگهدان به مندال بهویاریانهی حەزی پیدەکات

.iv. معاوضه // گۆرینی شتییک به شتییک تر

2. تقویت منفی // بریتیه له خۆرزگارکردن لهو رهفتارانەهی که دهبیته هۆی نارەحەتی. زۆر جار ئەمه به محروم کردن دهبی لهوشتهی که حەزی لێیهتی

✚ **تنبه** // کاتییک روو دەدات که وهلامه که شتییکي ئەرینی له دۆخه که لایبات بان شتییکي نه رینی بو زیاد بکات زۆر جار دهبیته هۆی لاوازی رهفتار.

❖ **اسکینر ئەلی بو ئەوهی پاداشت نرخي له دهست نه دا وهک خۆی**

لهکات و شوینی خۆی به کار بی ئەبی پشت بیهستری به

1. **فاصله ی زمانی** // واتا هەر رۆژ قوتابی پاداشت نه کری به لکو رۆژه کهی بگۆردری ههتهی یهک جار یا ههفتهی دوو جار وه ههروهها
2. **میزانی وهلام دانهوه** // واتا قوتابی بزانی اگر وهلامی تهواوی نه دایه وه ناکری پاداشت بکری بو شتی بچوک.

تقویت مثبت		
رهفتاری داهاتوو	دهرئه انجام	رفتار
پرسیاری باشی زیاد دهبی	مامؤستا ستایشی دهکات	قوتابی پرسیریکی باش دهکات

تقویت منفی		
رهفتاری داهاتوو	دهرئه انجام	رفتار
لهکاتی زؤی به به ردهوامی ئه رکه کان ئه انجام دهبری	مامؤستا واز له ره زنگرتن دینی	قوتابی لهکاتی خوئی ئه رکی ماله وه جی به جی دهکا

تنبيه		
رهفتاری داهاتوو	دهرئه انجام	رفتار
قوتابی به ته واری قسه ی مامؤستا ئه بری	مامؤستا به زاره کی قوتابی سر زشت دهکا	قوتابی قسه ی مامؤستا ده بری

تیبینی // له بیرت بی پاداشت له ههردوو حاله تدا (+ و-) دهرئه انجام رهفتار زیاد دهکا
به لام سزاسان رهفتار لاواز دهکا

سه رچاوه //

<https://vista.ir/m/c/s361v>

سیف علی اکبر (1395) روانشناسی پرورشی. تهران: انتشارات آگاه 296-300

د. کریم شریف قرچتانی 2013، سایکولوژیایی پهروه ردهیی. سلیمانی

د. عزالدین احمد 2018، دهرن زانی پهروه رده. ههولیر

